

URKATUAREN OINETARA

Aresti S. Gabriel

Eta hura, gaixtakeriaren saritik egin izan da landa baten iabe, eta urkatuak bere burua, lehertu da erditik eta barreiatu dira haren hertzeak.

(Apostoluen Egintzak, I, 18)

Biok zihozen tarrantean; eguzki erortunaren printz, izpi argi ederrazko eslaiak, leihatila hitstu, zikindu, ezgarde-netako beira ilhunetarik sartzen ziren orga barrenera, betetzen zutela oren hartako (benetan tragedizkoa hiltzera kondenatuari azken agurra eta hitz eskerronezko sekulakoa emaitera ihoaten den orena) malenkonía, eta kadenkeria, arrosa agortutako, eta erdarazko roman sentimentalezko urrinaz. Eten gabe, orgaren lasterkeria eta arin-nahi ondoan bailebilen, gibelat-izpilua eta irioilearen artean (zigarro bat zuena ezpainetarik dingilizka amataturik) hilikatzen zen eguzki-printz bat, dolatzen zituela aize geldikorretan, ekurutan, kexagabekotan, hautsezko pizkaño dantzariak, hegaldariak iherlariak.

Biok zihozen tarrantean: neskatiña adats-beilegi eta begibelza, eta morroina bere senhargaiña. Bidezabala, izenari ohore guti emaitetokz, mehar zen, eta hertsí. Bere luzakeriak, bere artezkeriak —hain zuzena zen! (hartan ibiltzen zeino etziren gogoratzen ukondoak, belhaunak)—, plaun izugarri hartan hezurruks dirdiratsuen etzauntzarako egiña bezala, ezpaitzagoen berze biderik zuen gurutzerik gabekeriak, ertzean zuen zuhaitz adar-bilutseko lerro akabakaitzak, meharrago-

tzen zuten. Etzen plazent bide hartarik tarrantez ihoatea uderdiko arratsalde bero hartan. Han bat sentitzen zen nola xinhurri bat xinhurtetik hurrun dela, bihi, garaun, arrazakide gabe, nola erle bat ilhargirako hegaldatzean, akararik, neholako lorerik eztuela bidearen itogarriari pausu baten, atseden baten ebasteko.

Osteko iar-lekuan neskatala artega, ekurugaitz zegoen. Urduri okertzen zituen eskuak bata berzearekin, iraulten zuen ezkon-mezuzko elheztuna atzapar inguruan. Bere paparra harrotzen eta apaltzen zen, hasasaren neurrian, arintki, harear-erloiuaeren erortea baino arintkiago. Ezpainak, horzen perlatze gainean bustitzen zituen moment bakoitzean. Bere begi belzen misteriotik argitzen ziren ulertzeko errax etziren txinpart batzuk. Gutziaren haragitzea zirudien. Bere tankera osoak zirudien garraisi egiten zuela, eta oihu, eta deiadar: «Arinago, leher-eraz ezak tarrant zahar honetako motorra, baina ihoa desira baino arinkiago, xist-mistaren memoria baino».

Berzea berriz bere zigarro amatatuaren kinoan, usain nardagarrian, trunkil, kexagaitz, izugaitz, andregaiaren artegakeriaren kausa ulertzen etzuelakoan, baina hala ere eztio desenkusarik haren desiraren betetzeari iminten. Beretzat etzen errax, iheri zebilen bi agoaie artean hasnasaren ez galtzea.

Zeren poeta erhaile, kriminalaren urkamendira zihoazin. Bere poema guztiak neskatalari eskeini zizkion poetarena. Eta neskatalak, behin oraindino ikusi nahi zuen, Oraindino orhoitzen zituen haren adiskidearen hitzak: «Maitasunean sinhesten dugunok, eztugu nihoiz ere andregairik erdiesten». Orain neskatalak etzekien ea lotu otezaion legegizonari poetaren hitzak gaitik, edo haiek bere ezkontza-mezuaz eginak izan oteziren.

Eta horz artean erdi-istuan dagoela nobiaren igurikite-luzeari begira zion.

«Eztuté urkatuko. Eztut nahi horrelakorik. Ikusiko dut garzela-nagusia. Ikusiko dut indulto-egilea. Eta erranen diet:

Polit nauzue, eder nauzue, asko gizonak gutiziatzen eta desiratzen nau. Eta erdiets eta goza nenzakezue, baina kondizino, baldintza batekin: iminiko duzue libertatean poeta, arinduko duzue bere lepotik pisatzen den heriotzerako kondenazinoa».

Berzeak etzuen ezer ere erraiten.

Azkenik, gezurrik badirudi ere, xedea irabazi zuten, heldu ziren bideko azken pontura. Haien aurrean presundegiko harmore gorak ailtzatzen ziren, zerua sapai nahitan bezala. Fraideen herestegia, monasterioa zirudien, zeren ezpaitzen soldadurik agertzen. Garzelako atea zabalik zeuden, sartzerara eskeinte baten bezala. Tarrantetik iaustean neska-mutilak dudazko extakit zer egin baten gelditu ziren. Azkenik iohan ziren atalera eta hartarik presundegiko patiora sartu ziren. Zoko ilhun baten zakur nekatu batek bere loa egiten zuen, bere aintzinean zegoen szenako tragediasunaren ez-iaquitean. Ezen patio erdian urkamendia ailtzatzen zen, gizonaren iustiziatako orhoitgailu baten arauera. Eta hartan soka baten dingilizka, mihina kakotseragino, begitartea more, zegoen olerkaria, iraulten zela aizearen neurrian beleta bat bezala: Ipar, buelt-erdi, Hegoi, gero mendabalera begitartea geroxeago galgoiera.

Neskatilaren aurpegia zuri imini zen, gaztanberaren kolorez, odol-xirrist bat ere gabe. Bazirudien zentzuna galduko zuela. Baina oputs gogor batez eztarrian egin izan zakon korapiloa laxatu zuen eta urkamendira ihoan zen, garraisi egiten zuela:

«Baldin hire mihinak estalten badrauzkik hire ezpainak, hire praketak albaniari behintzat eginen diraukotak pot».

Eta pensatzen:

«Non dago bertuteen, mirakuiluen, sendagailen egilea? Iauna, edozer gauza ahal daidikezuna, pitz diezadazula, eta zure amorantea eginen naiz, eskatuko natzaio monxa-abate-sari, egin diezadala mandatua zure aintzinean, eta plazer haundia emanen dizut: baina egizu ezlegozin nire poetaren begiak zuritan, egiten draukotela so niniek garunari. Zeren

poetek egiten dituzten gauzek eztute merezi gaztigurik, irri-
parre bat baizen ez».

Bitartean, belhauriko iarri zen URKATUAREN OINETA
RA, eta haren kaderak besarkatu zituen: negarrean permatu
zen. Izugarrikiro enkoniaturik, malenkoniaturik. Poeta urka-
tzen duen sokak etzuela sostengatzen bi gorputzen pisua eta
eten zen erditik. Urkatua erori zen, estalten zuela bere gor-
putzarekin otoitzgile, ainengilearena. Honen gonak agirian
utzi zituen belhaunak, eta hautan erori egin zen olerkariaren
mihin morea, linburkeriazko, luiuriazko prometatze nausa-
garri ez-betetzeko batez. Neskatilaren beldurra etzedukan
gorputzak zeren tipiegi baitzuen horrelako gauza haundien
edukitzekotz. Azkenik, beti bat, behar da gizonaren ausartgoa,
kemena, bihotz-haunditasuna, emakumearen zorokerieri xede
baten, marra baten ezartekotz. Ihoan zen giza-pilo ezain har-
tara, eta esku azkarrez iaso zuen urkatuaren gorputza, aurti-
gi alde batera. Iaiki zen neskatala; orduen berzeak zaflada
bat damaio begitartean, eta egin zion odol.

«Gihozen hemendik», mutilak.

«Bai, laztana», neskatalak.

Aterantz zuzendu ziren. Eta mendi hurrun gibelean eguz-
kia, oharrik egin gabe, ezkutatu izan zen.